

BILTEN

EU energetska unija pod krovom 2019?

SADRŽAJ

Sporazum o regulisanju EU tržišta električne energije	OVDE
Arijas Kanjete: Korak ka Energetskoj uniji	OVDE
Direktiva o električnoj energiji	OVDE
Uredba tržišta električne energije	OVDE
ACER dobija veća ovlašćenja u odlučivanju o prekograničnim pitanjima	OVDE
Dogovor o smanjenju izduvnih gasova	OVDE
Konferencija u Katovicama pred bedemom od uglja	OVDE
Mršav bilans sastanka	OVDE
Savet EU usvojio ciljeve za 2030., kao i uredbu o upravljanju energetskom unijom	OVDE
Veliki korak ka integraciji evropskih balansnih tržišta električne energije	OVDE
EU sprema zakonodavnu podlogu za dugoročnu ulogu gasa u niskougljeničnoj privredi	OVDE
Cene kliringa na tržištu električne energije – nedelja 16 - 23 decembar	OVDE
EBRD prestaje da finansira ugalj i naftu	OVDE
Sofija: EU nas kažnjava jer odbijamo da privatizujemo nacionalne gasovode	OVDE
BEH najavio žalbu	OVDE
Finalni udar na automobile sa motorima na unutrašnje sagorevanje?	OVDE
“Deja vu“: Brisel o Turskom toku 2 preko Bugarske	OVDE
Evropska komisija otvara konsultacije o plaćanju uvoza nafte i gasa evrima	OVDE
Wood Mackenzie: Uska grla u Evropi ograničavaju rast ponude ruskog gasa cevovodima	OVDE
Grčka i Italija u borbi za evropsku cev Turskog toka	OVDE
Žuti prsluci prete Evropi, a nameti u cenama goriva smanjeni za 10% ove godine	OVDE
Shell veže primanja rukovodilaca za ostvarena smanjenja emisija CO2	OVDE
BP pristao da razmotri klimatsku rezoluciju	OVDE
OMV Petrom: Pogubne posledice najavljenih vladinih fiskalnih mera	OVDE
Neuspeh liberalizacije hrvatskog tržišta električne energije:	OVDE
Hrvatska uvodi naknadu zbog nestavljanje biogoriva na tržište	OVDE
Orban brutalno jasan: LNG Krk poslednja opcija za Mađarsku	OVDE
Tržište nezainteresovano za kapacitete LNG terminala na Krku	OVDE

Sporazum o regulisanju EU tržišta električne energije

BRISSEL - Evropska komisija, Savet Evrope i Evropski parlament postigli su 19. decembra privremeni sporazum o paketu *Čista energija za sve Evropljane*, odnosno o direktivi i o uredbi čiji je cilj da učini evropsko tržište električnom energijom fleksibilnijim i olakša integraciju većeg udela obnovljive energije u evropski energetska miks, a istovremeno odredi kraj uglju i subvencijama prljavih goriva u Evropi, saopšteno je iz Komisije.

Arijas Kanjete: Korak ka Energetskoj uniji

BRISSEL - Evropski komesar za klimatsku politiku i energiju, Miguel Arijas Kanjete je rekao da sporazuma približava Evropu formiranju Energetske unije. "Integrirano EU energetska tržište je troškovno najefektivniji način obezbeđenja dostupnog i dovoljnog snabdevanja svih EU građana (električnom energijom), uvećaće konkurenciju i omogućiti potrošačima da aktivnije učestvuju na tržištu i doprinesu tranziciji ka čistoj energiji," rekao je on. Sporazum daje više prava potrošačima, dok štiti ranjive kupce i definira uloge i odgovornosti učesnika na tržištu. Arijas je naglasio značaj dogovora oko uravnoteženog pristupa ograničenju tzv. mehanizama kapaciteta, tako da "oni neće biti korišćeni za subvencije visoko zagađujućim fosilnim gorivima na zadnja vrata".

Direktiva o električnoj energiji

Ključni element dogovora je mogućnost dobavljača električne energije da odrede svoje cene. Ovo će ograničiti distorzije na tržištu, dovesti do veće konkurencije i rezultirati nižim maloprodajnim cenama. Istovremeno, Savet je obezbedio da socijalno ugroženi potrošači i dalje budu zaštićeni dopuštajući državama članicama da primenjuju regulisane cene za tu kategoriju. Direktiva takođe omogućava državama članicama da primenjuju javne intervencije u određivanju cena za snabdevanje električnom energijom za druge potrošače iz kategorije domaćinstva i mikro preduzeća u tranzicionom period, kako bi se uspostavila efektivna konkurenciju između dobavljača i postigla u potpunosti efektivna maloprodajna cenu struje.

U budućnosti će kupci moći direktno da učestvuju na tržištu kao aktivni kupci, na primer prodajući sopstveno proizvedenu električnu energiju. Direktiva takođe omogućava korisnicima pristup alatima za upoređivanje cena, pametnim brojljima i dinamičnim ugovorima o cenama električne energije. Do 2026. godine, kupci će moći da zamene snabdevača električne energije u roku od 24 sata. Direktiva o električnoj energiji takođe propisuje regulatorni okvir za operatere prenosnog i distributivnog sistema.

Uredba tržišta električne energije

Uredba o električnoj energiji revidira pravila i principe unutrašnjeg tržišta električne energije kako bi se osigurala njegova dobra funkcionalnost, obezbedila konkurentnost i nesmetan rad. Takođe ima za cilj podršku dekarbonizaciji energetskog sektora EU i uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini električnom energijom.

Nova pravila o trgovačkim i balansnim odgovornostima osiguravaju da se može prilagoditi varijabilna proizvodnja struje iz obnovljivih izvora, bez diskriminatornih odredaba ili poremećaja na tržištu. Uredba propisuje uslove pod kojima države članice mogu uspostaviti mehanizme kapaciteta i načela za njihovo stvaranje. Ovi mehanizmi imaju za cilj da, putem naknada, osiguraju da je snabdevanje električnom energijom dovoljno u vreme maksimalne potrošnje. Oni moraju biti privremeni i dizajnirani tako da odgovore identifikovanim problemima manjka resursa.

Postavljena je granična emisija od 550 gr CO₂ za kWh električne energije proizvedene iz fosilnih goriva. Nove elektrane koje budu emitovale preko te granice i koje započnu komercijalnu proizvodnju nakon stupanja na snagu uredbe, neće moći da učestvuju u mehanizmima kapaciteta.

Postojeće elektrane koje emituju više od 550 gr CO₂ po kWh sagorevanjem fosilnih goriva i 350 kg CO₂ u proseku godišnje po instaliranom kW, neće moći da učestvuju u mehanizmima kapaciteta posle 1. jula 2025. Nove odredbe će pomoći EU da dostigne svoj klimatske ciljeve i istovremeno obezbediti sigurnost ulaganja zahvaljujući klauzuli o stečenim pravima (stabilizacionoj klauzuli) za ugovore o kapacitetima koji su zaključeni pre 31. decembra 2019. godine.

Drugi ključni element sporazuma je uspostavljanje **Regionalnih koordinacionih centara**, kao podršku regionalnom usklađivanju rada operatora prenosnih sistema. Oni zamenjuju postojeće koordinate regionalne sigurnosti, ali imaju dodatne zadatke vezane za rad sistema, rad na tržištu i odgovore u rizičnim situacijama. Uredba takođe stvara Evropski entitet operatora distributivnih sistema. Sledeći koraci

ACER-u veća ovlašćenja u odlučivanju o prekograničnim pitanjima

BRISEL – Evropska Agencija za saradnju sa nacionalnim energetske regulatorima (ACER) dobiće više ovlašćenja za pitanja vezana sa prekogranične posledice, u skladu s neformalnim sporazumom postignutim u utorak.

ACER

To uključuje nadgledanje nad planiranim formalnim Regionalnim centrima za koordinaciju kojima upravljaju operaterima prenosnog sistema (TSO) električne energije kako bi se osigurala regionalna stabilnost mreže, saopšteno je iz Evropske komisije nakon uspešnih razgovora s pregovaračima Evropskog parlamenta i Saveta EU. Uloga ACER-a bi pomogla u smanjivanju rizika da TSO-i sprovedu "fragmentirane i neusklađene nacionalne akcije [koje] mogu negativno uticati na tržište i potrošače", navodi EK.

Sporazum takođe predviđa da ACER direktnije odlučuje o prekograničnim regulatornim pitanjima, umesto po odobrenju svih nacionalnih regulatora kakva je sada praksa u mnogim slučajevima. Prema sadašnjem postupku, takve odluke ACER donosi ako nacionalni regulatori ne postignu jednoglasni sporazum.

Nacionalni regulatori bi i dalje bili direktno uključeni u ova pitanja putem većinskog glasanja o njima u okviru ACER-a, navodi Komisija. Iza toga, tako postignut sporazuma treba da odobre Savet i Parlamen, što je obično formalnost.

Ažurirana regulativa koja reguliše upravljačka ovlašćenja ACER-a stupa na snagu direktno u svim zemljama EU nakon objavljivanja u Službenom listu EU, prenosi **S&P Global Platts**

Dogovor o smanjenju izduvnih gasova

BRISEL – Predstavници Evropskog parlamenta i EU zemalja konačno su, posle devetočasovnog pregovaranja, pronašli kompromis u ponedeljak 17. decembra u dogovoru da do 2030. godine smanje za 37,5% emisije izduvnih gasova iz automobila i za 31% iz kombija, u poređenju sa nivoom koji bude 2021. Postavljen je i međucilj smanjenja emisija od 15% iz obe kategorije vozila do 2025.

Blok 28 zemalja EU je mesecima bio podeljen oko ovog pitanja, koje čini ujedno i jedan od ključnih pretpostavki cilja smanjenja emisija gasova efekta staklene bašte (GHG) u EU do 2040. Nemačka je, kao najveći proizvođač automobila u EU, grane vredne 423 milijarde dolara (2017.) insistirala na blažim ciljevima i sporijoj elektrifikaciji tog sektora.

Evropsko udruženje proizvođača automobila (ACEA) je izrazilo „ozbiljnu zabrinutost“ zbog postavlja „veoma izazovnih i potpuno nereálnih CO2 ciljeva“ koje industrija mora da ispuni u narednih 12 godina, dok je briselska ekološka lobistička grupacija T&E (Transport & Environment) saopštila da dogovor jeste napredak, ali nedovoljan za postizanje naših klimatskih ciljeva“.

„Još jedan dogovor, ovaj put za CO2 automobile“, napisao je na svom twitter nalogu komesar Arijas

Konferencija u Katovicama pred bedemom od uglja

KATOVICE – Eliminisanje uglja kao sirovine za proizvodnju električne energije biće najteža prepreka na putu ostvarenja ciljeva zaustavljanja globalnog zagrevanja na granici od barem 2°C do kraja veka i, kako sada stvari stoje, teško je biti optimista, konstatuje **Global News**, komentarišući verovatno najosetljiviju temu minule UN konferencije o klimi u Katovicama, u Poljskoj.

Gde leže problemi

Portal ukazuje na činjenice zbog kojih EU mere za postizanje cilja uklanjanja najvećeg emitera tzv. gasova sa efektom staklene bašte (eng. skraćenica GHG) neće imati efekta ako se taj front ne internacionalizuje.

A evo zašto:

Rešenje nije jednostavno, rečeno je na konferenciji, jer gašenje termoelektrana na ugalj direktno ugrožava energetska bezbednost, a zatvaranje ugljenokopa izbacuje na ulice masu rudara i radnika koji ostaju bez posla. Što se same EU tiče, eksperti briselskog think tank instituta **Bruegel** smatraju da bi „kohezivna strategija izlaska iz uglja“ mogla biti rešena sa relativno malo uložene novca, ali najozbiljniji protivnik UN sporazuma o klimi, američki predsednik Tramp u jednom od poslednjih tvitova konstatuje da će evropsko očišćeno nebo zagaditi CO2 oblaci iz Afrike i Azije.

Uostalom, poslednji podaci o globalnim emisijama CO2 pokazuju da je Zemlja trenutno daleko od usvojenih ciljeva iz Pariskog sporazuma. Prošle godine, globalni sektor energije emitovao je u atmosferu 32,5 gigatona ugljendioksida, što predstavlja istorijski rekord, a preliminarni podaci IIEA kažu da će se taj nivo ove godine dodatno probiti.

Mršav bilans sastanka

KATOVICE - Pregovarači su u subotu usaglasili Pravilnik o sprečavanju globalnog zagrevanja, sa transparentnim izveštavanjem o emisijama gasova sa efektom staklene bašte. Učesnici sastanka su, međutim, odložili napore za stvaranje međunarodnog tržišta ugljenika, što mnogi smatraju glavnim elementom pariskog sporazuma.

Razgovori će se nastaviti na sledećem godišnjem okupljanju COP25 u Čileu novembra 2019.

Nije samo Poljska problem

Ugalj učestvuje sa oko jednom četvrtinom u emisijama CO2 vezanim za energiju, kao najštetniji segment energetskog miksa. Tri glavna potrošača uglja su Kina (50%), Indija (11%) i Evropska unija (6%).

Kod jednog broja EU zemalja, ugalj je trenutno dominantna sirovina za proizvodnju električne energije. Poljska je na vrhu sa udelom uglja od blizu 80% u energetskom miksu, dok on zahvata 40% u Češkoj, Bugarskoj, Grčkoj i Nemačkoj. Čak i Holandija, izvoznica prirodnog gasa, proizvodi 35% električne energije sagorevanjem uglja. Tek se nekoliko EU zemalja, Britanija, Francuska, Italija i Holandija za sada obavezalo na kompletno zatvaranje svojih TE na ugalj.

Posmatrano sa klimatske tehničke tačke gledišta, ugalj je najštetniji izvor energije, čak i u poređenju sa drugim fosilnim gorivima. Elektrana na ugalj emituje 40% više ugljen-dioksida nego elektrana na gas, koja generiše istu količinu električne energije, a 20 posto više od elektrane na mazut. Ili, drugim rečima: ugalj je odgovoran za 75% emisije CO2 u evropskom sektoru električne energije, dok proizvodi samo 25% struje unutar Evropske unije, konstatuje **Global News**

EU sprema podlogu za dugoročnu ulogu gasa u niskouglednoj privredi

BRISEL – „Dekarbonizacija prirodnog gasa, kako bi se ovom energentu obezbedila dugoročna budućnost u niskouglednoj privredi Evropske unije biće ključna vodilja energetske politike Brisela u narednim godinama, piše u utorak *S&P Global Platts*.

Ova agencija iz upućenih izvora u Briselu saznaje da će u 2019. godini u skladu sa tim biti pripremljeno nekoliko većih studija vezanih za politiku tarifa, licencirane upotrebe prirodnog gasa i trgovine ovom energentskom sirovinom.

Evropska komisija je već objavila studiju o povezivanju sa elektroenergetskim sektorom u cilju proizvodnje obnovljivog prirodnog gasa, ili biogasa i dekarbonizovanih gasova i planira nove studije o unapređenju EU pravila o tržištu gasa i njegovom usklađivanju sa tržištem električne energije. Namera je da se pripremi ograničena lista preporuka koje bi se eventualno razvile u formalne predloge promene EU zakonodavstva o unutrašnjem tržištu prirodnog gasa, rečeno je iz jednog izvora unutar Evropske komisije. Tek iz toga bi se donela odluka koje su promene potrebne, što čini malo verovatnim da će formalni zakonodavni predlozi biti doneti pre 2020.

Veliki korak ka integraciji evropskih balansnih tržišta električne energije

BRISEL - Evropski operateri prenosnih sistema (OPS) postigli su odlučujuću prekretnicu u implementaciji Uredbe Evropske komisije kojom se uspostavljaju smernice za balansiranje u sektoru električne energije („EBGL“) podnošenjem šest predloga koji omogućavaju integraciju nacionalnih balansnih tržišta i stvaranje evropskih platformi za razmenu balansnih energetske proizvoda.

Predlozi su, posle konsultacija sa zainteresovanim stranama, dostavljeni nacionalnim regulatornim vlastima (NRA) na odobrenje, objavljeno je 20. decembra ENTSO-E, evropska mreža OPS-ova. „EBGL“ je jedan od osam evropskih mrežnih kodeksa, pomoću kojih Komisija nastoji da integriše balansna tržišta širom Evrope.

„Ovo je veoma važno postignuće. Konkurencija će se povećati širom Evrope stvaranjem jednakih uslova za sve učesnike na tržištu, a učešće obnovljivih izvora energije i odgovor na potražnju na balansnom tržištu će biti olakšano čime će se smanjiti emisije. Prava situacija u kojoj svi dobijaju, dobra za klijente, životnu sredinu i ekonomiju“, rekao je Laurent Schmitt, generalni sekretar ENTSO-E.

Savet EU usvojio ciljeve za 2030 i uredbu o upravljanju energetsom unijom

BRISEL – Savet Evropske unije je u utorak, 4. decembra formalno usvojilo revidirane ciljeve za obnovljive izvore i energetske efikasnosti od 2030. godine. Ti ciljevi su uvećanje energetske efikasnosti za 32,5% i dostizanje udela obnovljivih izvora energije od 32%, u odnosu na prethodnu metu od 27%.

Ministri su takođe potpisali tzv. „Uredbu o upravljanju“ EU energetsom unijom, koja će obavezati države članice EU da izrade nacionalne energetske planove.

Zeleno svetlo Saveta označava kraj zakonodavnog procesa pošto je Evropski parlament formalno usvojio ciljeve u novembru. Revidirani ciljevi su dogovoreni u načelu u junu ove godine.

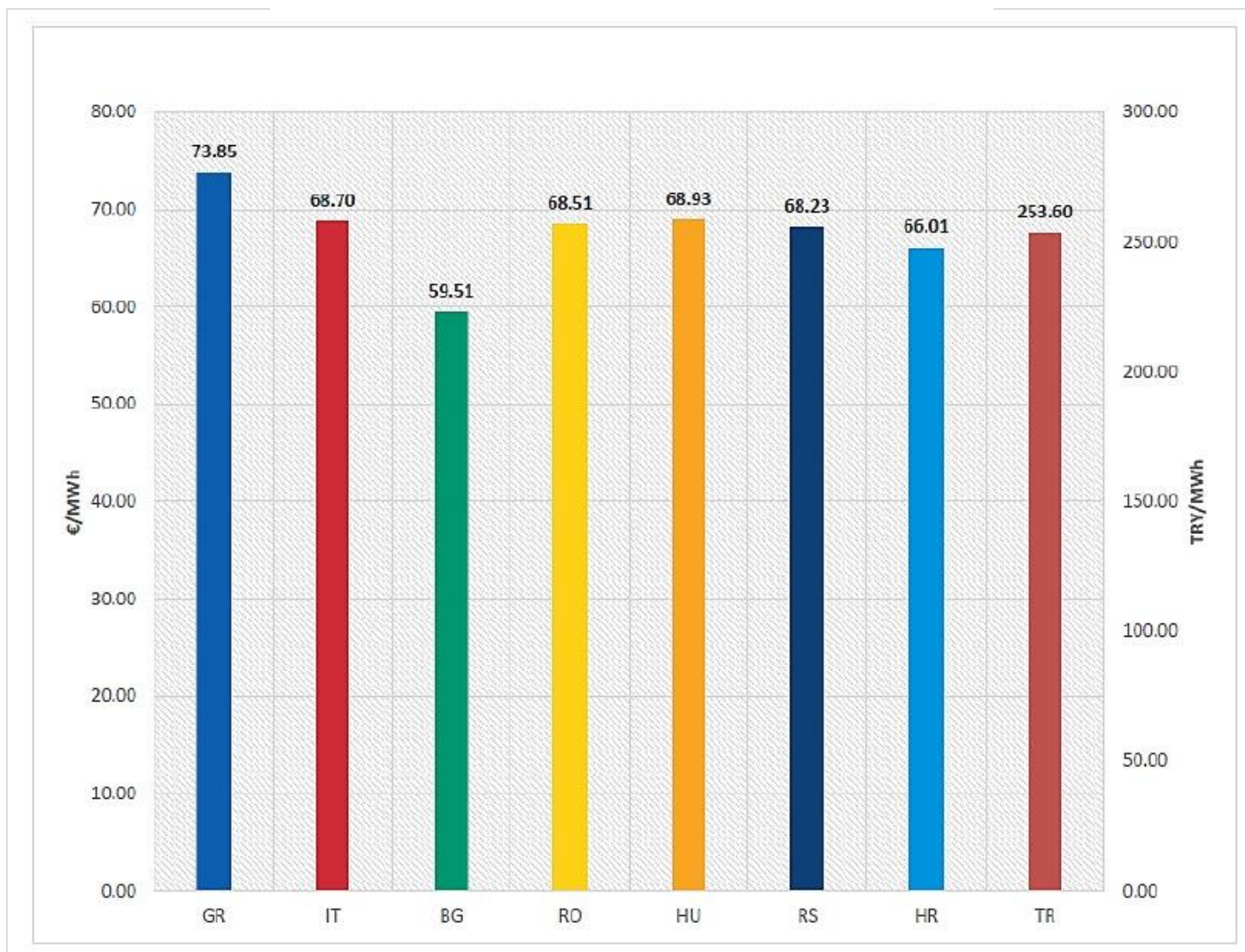

EU je sada usvojila četiri od osam zakonodavnih akata koji čine sveobuhvatni paket "Čista energija za sve Evropljane", koju je Evropska komisija objavila 30. novembra 2016. godine.

Cene kliringa na tržištu električne energije jugoistočne Evrope

Prosečne cene u nedelji 17-23 decembar

EBRD prestaje da finansira uglj i naftu

LONDON - Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) objavila je 12. decembra novu strategiju za energetski sektor, koja podstiče ulaganja u obnovljive izvore energije, na račun uglja i nafte. Prirodni gas će, s druge strane, ostati u fokusu banke. "Banka neće nadalje finansirati projekte ugljenokopa i termoelektrane na uglj, a obustaviće finansiranje projekte bilo kakvog istraživanja nafte izuzev u vanrednim okolnostima," navodi se u saopštenju.

Sofija: EU nas kažnjava jer odbijamo da privatizujemo nacionalne gasovode

BRISEL – Evropska unija je kaznila u ponedjeljak Bugarski energetski holding (BEH) sa 77 miliona evra zbog blokiranja rivalima pristup i korišćenje ključnih gasovoda u toj zemlji. Komesar za konkurenciju Evropske unije, Margrete Vestager, kazala je bugarskim izveštačima da je kazna mogla biti izbegnuta da se Sofija odlučila da sledi drugačiju pregovaračku strategiju.

Prema rečima bugarske ministarke energije, Temenužke Petkove (Foto: Vestager, levo, u društvu Petkove, desno), druga strategija pretpostavljala je privatizaciju BEH-ovog nacionalnog gasnog operatora Bulgargasa, posle čega mi nacionalna gasovodna mreža prešla u ruke drugih zemalja, što bi

direktno ugrozilo ne samo energetske, nego i nacionalnu bezbednost Bugarske. „Zato ćemo radije da platimo miltimilionsku kaznu, nego da pravimo kompromise na račun nacionalne bezbednosti i sledimo zahtev Evropske komisije da otvorimo gasni sektor naše zemlje i privatizujemo Bulgargas,“ rekla je Petkova novinarima u Briselu.

Premijer Bojkov Borisov je otišao još dalje, pa je u razgovoru sa novinarima, okaakterisao pokušaj privatizacije bugarske državne gasovodne mreže kao „izdaju“.

Evropska komisija je 2011. godine upala u prostorije bugarskog državnog holdinga, posle čega je na osnovu uvida u zaplenjena dokumenta dve godine kasnije otvorila istragu, da bi ove nedelje saopštila da je BEH zloupotrebio dominaciju u tom sektoru da bi onemogućio konkurenciju, blokadom pristup domaćoj gasnoj transportnoj mreži, jedinom skladištu gasa u zemlji i jedinom uvoznom gasovodu.

“Bez pristupa toj esencijalnoj infrastrukturi, potencijalnim konkurentima bilo je nemoguće da uđu na veleprodajno tržište snabdevanja gasom u Bugarskoj,“ konstatovala je komisija.

BEH najavio žalbu

SOFIJA – Bugarski energetskih holidng (BEH) saopštio je u sredu da će verovatno podneti žalbu na kaznu koju mu je održala Evropska komisija. BEH je porekao da je sprovodio bilo kakve zloupotrebe položaja u postupanju na tržištu. Iz kompanije je saopšteno da je uvek u skladu sa zakonom bio omogućen konkurentima pristup i korišćenje gasovodne mreže Bugarske i njegovih skladišta.

Finalni udar na automobile sa motorima na unutrašnje sagorevanje?

BRISEL - Pregovarači zemalja EU-a i Evropskog parlamenta dogovorili su se u utorak da proizvođači automobila moraju do 2030. da smanje emisiju ugljen dioksida iz novih automobila za 37,5% u odnosu na 2021., kada na snagu stupaju strožiji standardi emisija. Taj politički kompromis koji još treba zvanično da potvrde Savet ministara EU i Evropski parlament.

Auto industrija se snažno mobilizovala tokom čitavog procesa donošenja teksta upozoravajući na opasnost za gubitak radnih mesta.

Trenutno je prosek ispuštanja CO₂ u flotama svih proizvođača 118,5 g/km, čime se i ispunjenje ekološke norme od 95 g/km, što stupa na snagu 2021. čini teško ostvarivom. Iza toga, u nekih tek devet godina, emisije bi trebalo smanjiti za još 37,5% do 2030! To bi značilo da bi prosečan novi automobil mogao da emituje tek 60 g/km. Ako odluka dobije potrebnu formalnu podršku, mogla bi zadati presudan udarac za automobile s motorima s unutarnjim sagorevanjem.

“Deja vu”: Brisel o Turskom toku 2 preko Bugarske

BRISEL – Potpredsednik Evropske komisije, zadužen za energetska unija, Maroš Šefčovič, rekao je da Brisel neće odobriti Bugarskoj ulogu „običnog transporter“ ruskog gasa iz Turske do Evropske unije. Ako je smisao bugarskog konektora (na gasovod Turski tok) da se ruski gas isporuči u projektovanom Balkanskom gasnom čvorištu u Varni i prodaje uz drugi inostrani gas kupcima u EU, onda je to „dobrodošao razvoj,“ rekao je u utorak Šefčovič za **EU Observer**.

„Ako ispadne da je projekat običan tranzitni gasovod, on ne može biti deo projekta Balkanskog gasnog čvorišta i komisija ga neće podržati,“ rekao je Šefčovič za pomenuti website. „U tom slučaju, Tursko tok 2 i njegov evakuacioni gasovod će nesporno biti konkurencija drugim izvorima i rutama za gas koji stiže u region,“ dodao je.

Evropska komisija otvara konsultacije o plaćanju uvoza nafte i gasa evrima

BRISEL – Evropska unija je početkom decembra najavila moguće izbacivanje dolara iz trgovine naftom i drugim energetskim proizvodima, saopštavajući da će o tome početkom 2019. otvoriti široku javnu raspravu.

Evropski komesar za energiju, Miguel Arias Canete je, najavljujući plan, rekao da je EU najveći uvoznik energije u svetu. „Uvozimo oko 90% nafte i oko 70% gasa koje trošimo i za to godišnje plaćamo 300 milijardi evra. A 85% tog računa plaćano u dolarima, mada je udeo SAD u „evropskom) uvozu samo 2%,“ naglasio je Arias.

„To znači da velika većina dugoročnih ugovora o uvozu energije nije denominovana u evrima. Jasno je da to nije održivo i ne odražava ulogu koju bi evro trebalo da ima u svetu,“ konstatovao je on.

Arias je stoga saopštio da će Evropska komisija počev od iduće godine početi konsultacije sa vladama, operatorima centralnih naftnih skladišta, akterima na tržištu energije, agencijama za izveštavanje o cenama, robnim berzama i evropskim bankama o njihovom gledanju na predlog da se evro više koristi kao sredstvo plaćanja u trgovini naftom, gasom i energijom u celini.“ **Forbes, S&PGlobal**

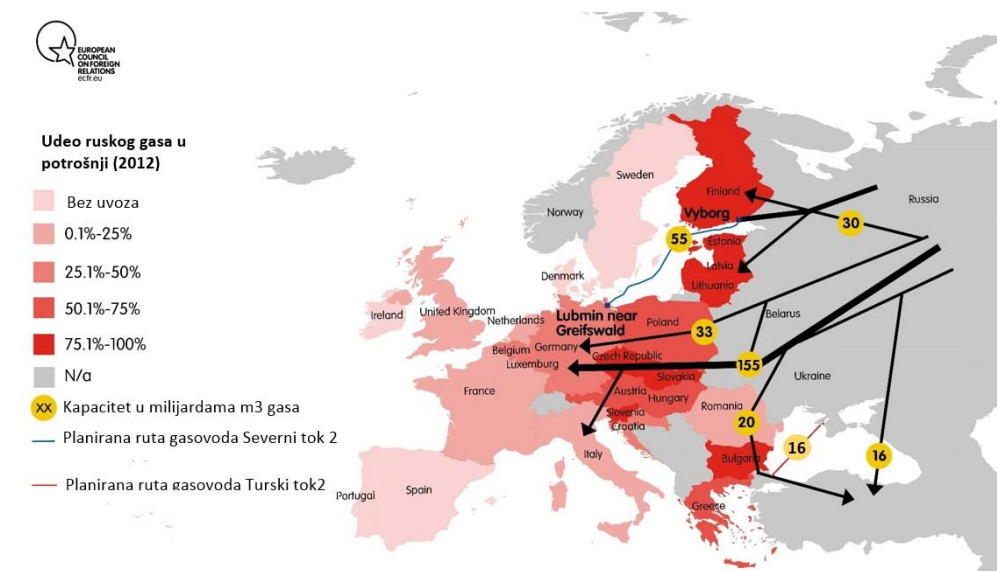
Wood Mackenzie: Uska grla u Evropi ograničavaju rast ponude ruskog gasa

LONDON – Rusija će ove godine isporučiti rekordnih 200 milijardi kubnih metara prirodnog gasa Evropi, što je blizu 40% potreba tog regiona. Međutim, evropske potrebe za gasom rastu i škotska konsultantska firma Wood Mackenzie procenjuje da će kontinentu biti potrebno dodatnih 75 milijardi m³ godišnje do 2025. Ovde nastaje problem – ne zbog ruskih proizvodnih kapaciteta, niti zbog mogućnosti transporta gasa do granica Evropske unije, već uska grla nastaju zbog uskih grla unutar EU, koji sprečavaju transport ruskog gasa, konstatuje Wood Mackenzie.

Hadrien Kolino (Collineau), WoodMac-ov ekspert za gas i LNG, kaže da je Rusija dobro pozicionirana za dalje dodatno snabdevanje gasa u Evropu, imajući u vidu njene postojeće transportne kapacitete od 257 milijardi kubika gasa godišnje cevima do Evrope. U isto vreme gradi još dva velika gasovoda, Severni tok 2 i Turski tok, sa kojima će, teoretski, moći godišnje da transportuje do Evrope 343 milijarde kubnih metara gasa. "Efektivno, međutim, kapaciteti (prijema) u Evropi će biti znatno manji, možda ne veći od 235 milijardi kubika godišnje," navodi Kolino.

Problem, prema rečima eksperta, počinje zbog ograničenih gasovodnih kapaciteta u austrijskom čvorištu Baumgarten, u kome je predviđeno da tiže gas iz Severnog toka 2 i Turskog toka. Kolino navodi da će ova cevovodna ograničenja uticati na sve ruske eksportne gasne rute ka evropskim tržištima.

Od 257 milijardi m³ trenutnih godišnjih eksportnih kapaciteta za transport ruskog gasa do Evrope, 128 mlrd m³ predstavlja ukrajinski tranzitni system. Severni tok 2 i Turski tok će dodati 87 mlrd m³ godišnjeg kapaciteta Evrope ruskim gasom, ali oni će morati da koriste postojeću evropsku infrastrukturu, što će ograničiti količine gasa koji se može transportovati preko Ukrajine na 20 mlrd m³ godišnje. Shodno tome, ukupni ruski izvozni

kapaciteti za Evropu će porasti na svega 235 milijardi kubnih metara godišnje, objašnjava ekspert WoodMac-a.

Moguće je izgraditi i dodatni kapacitet za prevazilaženje ovih uskih grla. Novi gasovod u Nemačkoj bi mogao bolje povezati Severni tok 2 s severozapadnom Evropom, umesto da usmeri većinu gasa u Slovačku, omogućavajući tako više transporta kroz Ukrajinu. Alternativno, Rusija bi mogla da odluči da izgradi dodatne linije cevovoda na linijama Severni tok ili TurkStream da bi pristupila tržištu Evrope.

Već neko vreme, severozapadna Evropa se smatra "slivom" globalnog tržišta utečnjelog prirodnog gasa (LNG). To bi moglo biti slučaj u naredne dve godine, pošto rast globalne ponude LNG-a prevazilazi porast potražnje za njim u Aziji, koji traži od Evrope da apsorbuje višak ponude, Međutim, nakon 2020. godine, severozapadna Evropa će morati da se takmiči na globalnom tržištu kako bi osigurala uvoz LNG-a i u vreme kada će fleksibilnost uvoza ruskog gasa biti ograničena, konstatuje se u analizi **Wood Mackenzia**.

Grčka i Italija nastoje da dobiju evropsku cev Turskog toka

ANKARA, MOSKVA – Turski mediji posvetili su dosta prostora izjavi grčkog premijera Aleksisa Ciprasa da njegova zemlja, uz saglasnost Italije, traži od Evropske komisije da odobri funkciju „evropskog ogranka“, odnosno tranzita gasa iz druge cevi Turskog toka kroz Grčku do juga Italije, držeći se istih standarda koje primenjuje vezano za podmakli projekat gasovoda Severni tok 2.

Uz ovu izjavu Ciprasa, koju tumače kao postavljanje Grčke kao advokata za projekat Turski tok u Briselu, mediji prenose i konstataciju ruskog predsednika Vladimira Putina da je ta varijanta „sasvim moguća“.

Cipras i Putin su ovo saopštili novinarima posle razgovora u Moskvi, 7. decembra, u kojima je želja Grčke da bude deo projekta Turski tok bilo jedno od najvažnijih pitanja sa kojima je u glavni grad Rusije doputovao grčki premijer.

„Dvostruki standardi“ Brisela, kako ih je nazvao Cipras, poredeći pomenuta dva ruska projekta gasovoda, pretpostavljala bi da se i za evropski nastavak Turskog toka potvrdi saglasnost sa pravilima tzv. trećeg energetskeg paketa koja kažu da vlasnik gasa (Gasprom) ne može biti i vlasnik cevi, pa samim tim ni jedini transporter gasa tim pravcem.

Turski mediji prenose reči Putina da je (za Rusiju i Gasprom) „sasvim realno“ rešenje transport gasa „do južne Evrope“ preko Grčke, imajući u vidu da bi se koristio već postojeći gasovod (čiji vlasnik nije Gasprom). Putin je pri tom mislio na grčko-italijanski projekat gasovoda Poseidon (ide od grčko-turske granice, preko Grčke, ispod Jonskog mora do Italije), koji je u podmakloj fazi realizacije, kapaciteta 15 do 20 milijardi kubika godišnje i za koji je još ranije traženo izuzeće od pojedinih pravila Trećeg EU energetskeg paketa.

U ovom slučaju bi, primećuju analitičari, gas iz druge cevi Turskog toka završio u Italiji, umesto u jugoistočnoj Evropi, uključujući Balkan.

Opcija preko Bugarske optimalnije rešenje

Gasprom i ruske vlasti su, međutim, ranije potvrdile da su spremne da taj gas transportuju pravcem iz Turske, preko Bugarske, Srbije i Mađarske do Slovačke (ili austrijskog čvorišta Baumgarten). Prema do sada dostupnim informacijama, obe varijante su finansijski isplative za Gasprom, jer bi u oba slučaja postojali zainteresovani kupci za gas, pa samim tim konačna odluka Moskve zavisi od sagledavanja ekonomskih i (geo)političkih faktora.

Opcija preko Bugarske rešila bi pitanje snabdevanja zemalja jugoistočne Evrope gasom koj im sada stiže preko Ukrajine, mada je iz Moskve stavljeno do znanja da, imajući u vidu iskustva sa Južnim tokom, projekat neće biti realizovan dok se ne dobiju garancije iz Brisela, a ne Sofije. Najzad, moguće je i da Rusija iskoristi oba pravca radi transporta dodatnog gasa u Evropu, imajući u vidu projekcije rasta potražnje za ovim najčistijim fosilnim gorivom.

Pojedini ruski analitičari pri tom ukazuju da Rusija za sada ne insistira na ovom pitanju, dok definitivno ne realizuje projekat Severni tok 2, tri i po puta većeg kapaciteta od Turskog toka 2.

Žuti prsluci prete Evropi, a nameti u cenama goriva smanjeni za 10% ove godine

BRISEL - Uprkos žestokim protestima protiv visokih nameta na cene goriva u Francuskoj, podaci Evropske komisije pokazuju da su porezi na goriva zapravo smanjeni u protekle dve godine u zemljama evro zone. Nivo je smanjen sa bezmalo 70% udela u finalnoj ceni na pumpama, na 60,9% na kraju novembra ove godine, prenosi *The Guardian*.

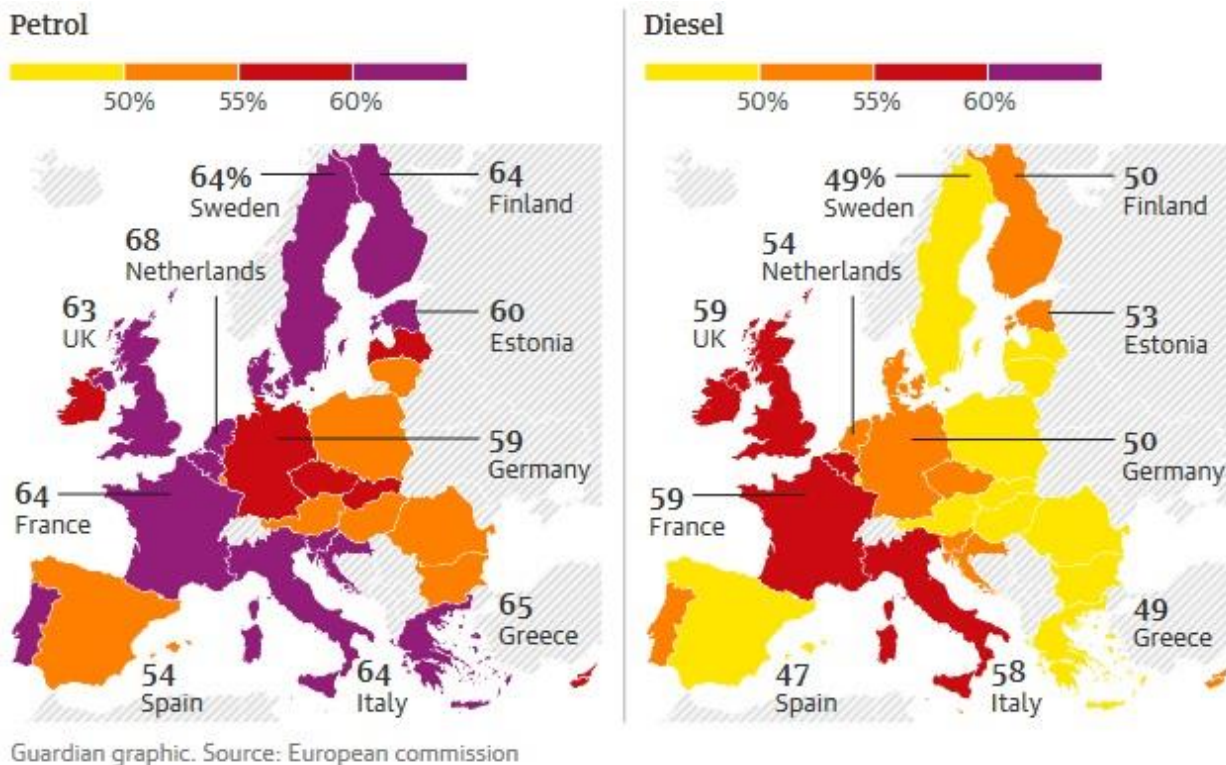

Tabela: Grafički prikaz udela državnih dažbina u cenama benzina i dizela u zemljama EU -*The Guardian*

Shell veže plate rukovodilaca za smanjenja emisija CO2

LONDON – Anglo-holandski majors Royal Dutch Shell najavio je vezivanje primanja svog rukovodećeg kadra za ostvarene rezultate u smanjenju emisija CO2 u poslovima ovog naftnog giganta.

Kompanija će skupštini akcionara predložiti da se grupi od 1.200 zaposlenih na rukovodećim mestima odrede tro i petogodišnji ciljevi smanjenja emisija

ugljenika, direktno povezani sa visinom primanja.

Reuters navodi da je ovo deo dugoročnog plana Shell-a da prepolovi emisije iz svoje proizvodnje i prerade nafte i gasa za naredne 32 godine, a za 20 odsto do 2035.

BP pristao da razmotri klimatsku rezoluciju

LONDON – Britanski naftni kolos BP saopštio je u ponedjeljak da je prihvatio da razmotri zahtev da na godišnjoj skupštini svojih akcionara za 2019. godinu bude razmotrena rezolucija o klimi koju su pripremili aktivisti investitori. Oni su taj dokument već prošle godine podneli akcionarima Royal Dutch Shell-a i nameravaju to da ponove.

Eventualno usvajanje rezolucije, pripremljene od strane holandske aktivističko-investicione grupe Follow This, nametnulo bi BP-u obavezu da uskladi svoju politiku, strategiju i poslovanje sa odredbama Pariskog sporazuma o klimi.

Rezolucija traži od akcionara BP-a da prihvate strategiju tranzicije ka investiranju u neto-nulti energetski emisioni sistem. To uključuje i emisije u energetske proizvode koje kupuju klijenti BP-a.

Follow This je grupa od 4.300 zelenih akcionara koji su zajedno vlasnici nekih 20 miliona deonica u Shell-u. Na godišnjoj skupštini Shell-a za 2018, nekih 12,5% akcionara, podržali su, ili su se uzdržali od glasanja kada im je ista rezolucija podneta na izjašnjavanje prošle godine.

Follow This je saopštio da planira da podnese istu rezoluciju na izjašnjavanje generalnoj skupštini akcionara dve najveće američke naftne kompanije, Exxon Mobilu i Chevron-u, prenosi portal **MarketWatch**.

OMV Petrom: Pogubne posledice najavljenih vladinih fiskalnih mera

BUKUREŠT – Rumunska naftna kompanija OMV Petrom saopštila je da će nove fiskalne mere, koje je 18. decembra najavila vlada, imati „jak negativni efekat“ na energetski sektor Rumunije, pogoditi snabdevanje zemlje energijom, zapošljavanje i investicije u toj grani privrede.

Te mere će vratiti „barem deset godina unazad“ rumunsko tržište prirodnog gasa i udaljiti da od liberalizacije, saopšteno je iz kompanije koja je u vlasništvu austrijskog OMV-a.

Jedna od predloženih mera – postavljanje cenovnog plafona za prirodni gas od 68 leja po MWh u naredne tri godine – predstavlja veštačko određivanje cena i protivna je tzv. Trećem, energetskom paketu EU, navode iz OMV Petroma. To remeti konkurenciju, diskriminiše rumunske proizvođače gasa u odnosu na uvoznike i mogla bi ozbiljno ugroziti snabdevanje zemlje ovim energentom, dodaje se u saopštenju. Samim tim, to će izazvati smanjenje investicija i samim tim kako proizvodnje gasa, tako i broja zaposlenih u ovom sektoru rumunske energetske privrede, navodi kompanija.

“Duboko smo zabrinuti što se ove mere nameću bez bilo kakve prethodne konsultacije, niti izrade studije njihovih posledica,“ konstatuje OMV Petrom.

Neuspeh liberalizacije hrvatskog tržišta električne energije: Povuklo se već sedam snabdevača

ZAGREB – „Uprkos velikim očekivanjima, liberalizacija tržišta električnom energijom u Hrvatskoj pokazala se kao totalni fijasko. Snabdevači se, jedan za drugim, polako 'povlače' iz igre, a među poslednjima je firma 220V, čiji su donedavni korisnici usluga zbunjeni jer im ovih dana stižu dopisi u kojima stoji kako su njihovi ugovori prebačeni RWE Energiji“, piše **Slobodna Dalmacija**.

Iz državne agencije HROTE (Hrvatski operator tržišta električne energije) to potvrđuju navodeći da se, s tržišta snabdevanja električnom energijom povuklo čak sedam aktivnih snabdevača – uz već spomenuti 220V, to su Hrvatski telekom, Partner Elektrik, Korlea, Nox grupa, Rudnap Energija i i-energija.

Otkako je krenula liberalizacija tržišta, dozvolu za obavljanje delatnosti snabdevanja električnom energijom dobilo je ukupno 16 firmi, ali se tom delatnošću efektivno bavilo maksimalno deset. Sad su, pak, ostale tri – Hrvatska elektroprivreda, koja je i posle ukidanja monopola ostala najmoćnija zadržavši 90 posto hrvatskih domaćinstava, RWE Energija kao drugi najjači igrač i slovenački GEN-I.

Dok iz HROTE-a navode da su snabdevači gasili svoje poslovanje unazad pet godina, sugovornik splitskog lista energetske ekspert Nenad Kurtović tvrdi kako se povlačenje, zapravo, dogodilo u poslednja tri meseca.

„Takvoj situaciji uveliko je kumovala država i to tako što je prisilila snabdevače da otkupljuju električnu energiju po ceni od 42 lipe po kilovatsatu, koja je za čak 30 do 40 odsto veća od one na berzi. Zbog toga tržišni snabdevači više nisu mogli da spuštaju cenu kako bi privukli kupce iz HEP-ove univerzalne usluge,“ dodaje on.

„Nije država, međutim, time oštetila samo privatne firme, nego i HEP koji, zbog svog dominantnog položaja na tržištu, gubi na stotine miliona kuna godišnje radi otkupa energije iz obnovljivih izvora po pomenutoj ceni“ – objašnjava Kurtović (Na slici).

„Osim toga, i država je indirektno kupce odvlačila od toga da odu od HEP-a jer im je čak tri godine trebalo da omoguće potrošačima koji su prešli na privatne snabdevače dobijanje jedinstvenog računa za mrežarinu i za snabdevanje. Oni su, dakle, do 1. januara 2017. godine dobijali dva računa za struju, jedan od Hrvatske elektroprivrede, a drugi od tržišnog snabdevača, što je za većinu kupaca bilo prilično zbunjujuće“, smatra Kurtović.

Orban „brutalno jasan“: LNG Krk poslednja opcija za Mađarsku

ZAGREB – Mađarski premijer Viktor Orban stavio je do znanja vlastima Hrvatske da ne računaju da će njegova zemlja po svaku cenu kupovati prirodni gas iz budućeg, za sada planiranog, LNG terminala na Krku.

Orban je posle razgovora sa premijerom Hrvatske Plenkovićem u ponedjeljak rekao novinarima da je LNG Krk tek „četvrta opcija“ za Mađarsku. Prema rečima Orbana, Mađari gas najjeftinije dobavljaju od Rusa, zatim iz Rumunije, a treća najjeftinija opcija je Slovačka. Tek iza toga je uvoz preko LNG terminala na Krku. "Ako možemo naći poslovni model povoljan za Mađarsku, možemo sarađivati", rekao je Orban.

Hrvatski mediji su odmah nazvali poruku mađarskog premijera „brutalno jasnom.“

Hrvatska uvodi naknadu zbog nestavljanje biogoriva na tržište

ZAGREB - Vlada Hrvatske je 20. decembra donela [Predlog uredbe](#) o posebnoj naknadi za životnu sredinu zbog nestavljanja biogoriva na tržište i zbog nesmanjivanja emisije gasova efekta staklene bašte. Reč je o obaveznoj meri energetske efikasnosti u transportu prema kojoj bi Hrvatska trebalo da do 2020. ima udeo od 10% OIE u sektoru transporta, mahom kroz umešavanje biogoriva, što nije ni blizu ispunjenja.

Obaveza umešavanja biogoriva postoji već par godina, ali Ministarstvo energetike do sada to nije zahtevalo od snabdevača gorivom pa oni to nisu ni činili. Sada im se opet čini ustupak i to tako da plaćaju Fondu za zaštitu životne sredine umesto da započnu umešavanje biogoriva jer je to očigledno jeftinije i neće dovesti do poskupljenja goriva, piše [Energetika-net](#).

Tržište nezainteresovano za kapacitete LNG terminala na Krku

ZAGREB - Projekat LNG terminala na Krku doživeo je fijasko, jer se do roka, 20. decembra, za obavezni zakup njegovih kapaciteta javilo premalo zainteresovanih, a među njima samo domaći kupci — HEP i Ina, niko iz inostranstva.

Hrvatska elektroprivreda je (HEP) je [Novom listu](#) potvrdila da su se javili u četvrtak, što je bio krajnji rok za obavezujuću ponudu.

Pokazan je interes za obavezujući zakup samo 520 miliona kubika gasa godišnje od ukupno 2,6 milijardi, koliki je planirani kapacitet terminala, dok su, stoji u službenom obaveštenju LNG-a Hrvatska, „pristigle i uslovne ponude za neobavezujući zakup kapaciteta 300 miliona kubika“.

HEP se javio, ali ne samovoljno nego „na poziv“ države, da zakupi oko 400 miliona kubika, Ina je od ranije zainteresovana za sto miliona, što daje rezultat od 520 miliona kubika koji su pristigli kao obavezujuća ponuda.

2019

Srećni praznici!

